

Ενότητα 1η

Η Ελένη και η καταστροφή της Τροίας

Μετάφραση

Αν ήταν η Ελένη στην Τροία, οι Τρώες θα την έδιναν πίσω στους Έλληνες, με ή χωρίς τη θέληση βέβαια του Αλέξανδρου. Γιατί βέβαια δεν ήταν τόσο παράφρονas ο Πρίαμος, ούτε οι άλλοι Τρώες, ώστε να θέλουν να θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή τη δική τους και των παιδιών τους και της πόλης τους, για να ζει ο Αλέξανδρος μαζί με την Ελένη. Κι αν βέβαια (οι Τρώες) είχαν αυτή τη γνώμη τα πρώτα χρόνια, όταν πολλοί από τους άλλους Τρώες και μάλιστα και οι γιοι τους, κάθε φορά που συγκρούονταν με τους Έλληνες, σκοτώνονταν, ο Πρίαμος, ακόμη κι αν ο ίδιος συγκατοικούσε με την Ελένη, θα την έδινε πίσω στο Μενέλαο, για να απαλλαγεί ο ίδιος και οι υπήκοοί του από τις παρούσες συμφορές. Αλλά δεν είχαν την Ελένη, ώστε να την επιστρέψουν ούτε τους πίστευαν οι Έλληνες, παρόλο που αυτοί έλεγαν την αλήθεια, όπως εγώ πιστεύω, επειδή ο θεός μηχανευόταν με την ολοκληρωτική τους καταστροφή να κάνουν ολοφάνερο στους ανθρώπους αυτό, ότι δηλαδή για τα μεγάλα αδικήματα μεγάλες είναι και οι τιμωρίες από τους θεούς.

Ηρόδοτος, Ιστορίη 2.120

Μετάφραση παράλληλου κειμένου

Έκανε όσα έκανε (η Ελένη) είτε σύμφωνα με τους σκοπούς της Τύχης, τα σχέδια των θεών και τις αποφάσεις του πεπρωμένου, είτε επειδή αρπάχτηκε με τη βία, είτε επειδή πείσθηκε με λόγια είτε επειδή κυριεύτηκε από έρωτα. Αν λοιπόν είναι το πρώτο, αξίζει την ευθύνη να την έχει μόνο ο υπαίτιος· γιατί είναι αδύνατον να εμποδίσει κανείς τη θεϊκή θέληση με την ανθρώπινη προνοητικότητα. Αν λοιπόν πρέπει να αποδώσουμε την ευθύνη στην Τύχη και στο θεό, την Ελένη πρέπει οπωσδήποτε να την απαλλάξουμε από την κακή φήμη.

Γοργίας, Ελένης εγκώμιον 6

Ενότητα 2η

Θυσία για την πατρίδα

Μετάφραση.

Επομένως ταιριάζει να θεωρούμε αυτούς πάρα πολύ ευτυχημένους, οι οποίοι αφού κινδύνευσαν για τα πιο μεγάλα και πιο ωραία έτσι τελείωσαν τη ζωή τους, χωρίς να εμπιστευθούν τους εαυτούς τους στην τύχη ούτε να περιμένουν το φυσικό θάνατο, αλλά με το να επιλέξουν τον πιο ωραίο (θάνατο). Και γι' αυτό βέβαια είναι αγέραστες οι μνήμες τους και αξιοζήλευτες οι απ' όλους τους ανθρώπους οι τιμές τους · αυτοί πενθούνται μεν λόγω της φύσης τους ως θνητοί, υμνούνται δε ως αθάνατοι λόγω της γενναιότητάς τους. Και γι' αυτό βέβαια θάβονται με δημόσια φροντίδα και καθιερώνονται προς τιμή τους αγώνες δύναμης και σοφίας και πλούτου, με την ιδέα ότι είναι άξιοι αυτοί που έχουν σκοτωθεί στον πόλεμο να τιμούνται με τις ίδιες τιμές που τιμούνται και οι αθάνατοι. Εγώ λοιπόν και αυτούς και τους καλοτυχίζω για το θάνατό τους και τους ζηλεύω και θεωρώ ότι μόνο αυτοί από τους ανθρώπους άξιζαν να ζήσουν, οι οποίοι, αφού έτυχαν να έχουν θνητά σώματα, κληροδότησαν αθάνατη μνήμη λόγω της γενναιότητάς τους.

Λυσίας, Επιτάφιος τοις Κορινθίων βοηθοις 79-81

Μετάφραση παράλληλου κειμένου

Πρώτα πρώτα με αντάλλαγμα μικρό χρόνο της ζωής τους αφήνουν για πολύ χρόνο και για πάντα αγέραστη δόξα, μέσα στην οποία τα παιδιά τους θα ανατραφούν έχοντας ένα φημισμένο όνομα και οι γονείς τους θα γηροκομηθούν απολαμβάνουν το γενικό θαυμασμό, έχοντας για παρηγοριά στο πένθος τους τη δόξα αυτών. Έπειτα, χωρίς να δοκιμάζονται από αρρώστιες στο σώμα και δίχως να έχουν λύπες στην ψυχή, όπως αυτές που έχουν οι ζωντανοί με όσα τους έχουν συμβεί, απολαμβάνουν τις καθιερωμένες τιμές με μεγάλη τιμή και πολλή δόξα. Γιατί πώς δεν πρέπει να θεωρούνται ευδαίμονες αυτοί τους οποίους θάβει όλη η πατρίδα με δημόσια φροντίδα, που απολαμβάνουν μόνοι αυτοί επαίνους από όλους τους ανθρώπους, που τους αγαπούν όχι μόνο οι συγγενείς και οι συμπολίτες τους, αλλά και όλος ο τόπος που πρέπει να ονομάζουμε Ελλάδα και που στο πένθος τους έχει συμμετάσχει το μεγαλύτερο μέρος της οικουμένης;

Δημοσθένης, Επιτάφιος 32-34

Ενότητα 3η

Η κατοχή της εξουσίας δεν εγγυάται την ευτυχία

Μετάφραση.

Αν λοιπόν εσύ νομίζεις ότι, επειδή έχει περισσότερα αγαθά από τους απλούς πολίτες ο τύραννος, γι' αυτό και εξαιτίας αυτών περισσότερο χαίρεται, ούτε αυτό είναι έτσι, Σιμωνίδη, αλλά όπως και οι αθλητές, όταν γίνονται καλύτεροι από τους πολίτες, αυτό δεν τους ευχαριστεί, αλλά όταν γίνονται κατώτεροι από τους ανταγωνιστές τους, αυτό τους ενοχλεί, έτσι και ο τύραννος, όταν είναι φανερό ότι έχει περισσότερα από τους πολίτες, τότε δεν χαίρεται, αλλά όταν έχει λιγότερα από άλλους τυράννους, εξ αιτίας αυτού στεναχωριέται· γιατί θεωρεί ότι αυτοί είναι ανταγωνιστές του στον πλούτο. Ούτε βέβαια ο τύραννος αποκτά κάτι από όσα επιθυμεί γρηγορότερα από τον απλό πολίτη. Γιατί ο μιν πολίτης επιθυμεί σπίτι ή αγρό ή δούλο, ο δε τύραννος ή πόλεις ή μεγάλες περιοχές ή λιμάνια ή ισχυρές ακροπόλεις [...] Αλλά όμως και φτωχούς θα δεις όχι τόσο λίγους από τους πολίτες όσο πολλούς από τους τυράννους. Γιατί ούτε τα πολλά ούτε τα λίγα κρίνονται με βάση το πλήθος, αλλά με βάση τη χρησιμότητά· ώστε όσα ξεπερνούν τα αρκετά είναι πολλά, ενώ όσα υπολείπονται από τα αρκετά είναι λίγα. Για τον τύραννο λοιπόν τα πολλαπλάσια είναι λιγότερο αρκετά για τις αναγκαίες δαπάνες από ότι για τον πολίτη.

Ξενοφών, Ιέρων 4.6-9

Μετάφραση παράλληλου κειμένου

Και ποιους ονομάζεις φτωχούς και ποιους πλουσίους; Εκείνους που, κατά τη γνώμη μου, δεν έχουν αρκετά, ώστε να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους, τους αποκαλώ φτωχούς, ενώ εκείνους που έχουν περισσότερα από όσα αρκούν τους αποκαλώ πλουσίους. Έχεις εξετάσει λοιπόν και έχεις διαπιστώσει ότι μερικοί, αν και έχουν πολύ λίγα, όχι μόνο αρκούνται σε αυτά, αλλά κάνουν και αποταμίευση από αυτά, ενώ σε μερικούς, που έχουν πάρα πολλά, αυτά δεν είναι αρκετά; Και μα τον Δία, είπε ο Ευθύδημος, γιατί ορθώς μου το υπενθυμίζεις, γνωρίζω και μερικούς τυράννους, οι οποίοι αναγκάζονται να αδικούν από έλλειψη, όπως ακριβώς οι εντελώς φτωχοί.

Ξενοφών, Απομνημονεύματα 4.2.37-39

Ενότητα 4η

Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης

Μετάφραση.

Άραγε, λοιπόν, θα ήταν αρκετό σ' εμάς, αν την πόλη κατοικούμε με ασφάλεια και στη ζωή γινόμαστε πιο πλούσιοι και έχουμε ομόνοια μεταξύ μας και χαίρουμε εκτίμησης μεταξύ των Ελλήνων; Γιατί εγώ βέβαια θεωρώ ότι αν γίνουν αυτά η πόλη ολοκληρωτικά θα ευτυχήσει. Ο μιν πόλεμος, έχει στερήσει από εμάς όλα αυτά που έχουν λεχθεί και πράγματι φτωχότερους μας έκανε και μας ανάγκασε να ανεχτούμε πολλούς κινδύνους και μας έχει συκοφαντήσει απέναντι στους Έλληνες και με κάθε τρόπο μας έχει ταλαιπωρήσει. Αν όμως κάνουμε την ειρήνη, [...]με πολλή ασφάλεια θα κατοικούμε την πόλη, αφού απαλλαγούμε από πολέμους και κινδύνους και διχόνοια, [...] και θα κάθε μέρα θα γινόμαστε πιο εύποροι, [...] χωρίς φόβο καλλιεργώντας τη γη και πλέοντας τη θάλασσα και ασχολούμενοι με τα άλλα επαγγέλματα τα οποία έχουν εκλείψει λόγω του πολέμου. Και θα δούμε την πόλη να έχει τα διπλάσια έσοδα απ' ό,τι τώρα και να είναι γεμάτη από εμπόρους και ξένους και μετοίκους, από τους οποίους τώρα έχει ερημωθεί. Και το σημαντικότερο· θα έχουμε όλους τους ανθρώπους συμμαχούς, όχι εξαναγκασμένους, αλλά με τη θέλησή τους.

Ισοκράτης, Περί ειρήνης 19-21

Μετάφραση παράλληλων κειμένων

Και διαπράχθηκαν κάθε είδους φόνοι, και, όπως συνήθως συμβαίνει σε τέτοιες περιστάσεις, έγιναν όλα (τα κακά) και ακόμα περισσότερα. Και μάλιστα σκότωνε ο πατέρας το γιο και (μερικοί ικέτες) απομακρύνονταν βιαίως από τα ιερά και σκοτώνονταν κοντά σε αυτά, μερικοί άλλοι επίσης, αφού περικλείστηκαν από τείχος, πέθαναν μέσα στο ναό του Διονύσου.

Θουκυδίδης, Ιστορίαι 3.81.5

Σε καιρό ειρήνης και σε περίοδο ευημερίας και οι πόλεις και οι άνθρωποι έχουν καλύτερες διαθέσεις, επειδή δεν τους πιέζουν φοβερές ανάγκες· ο πόλεμος, όμως, επειδή εξαφανίζει σιγά σιγά τις ευκολίες της καθημερινής ζωής, γίνεται δάσκαλος της βίας και εξομοιώνει την ψυχική διάθεση των ανθρώπων με την πολεμική κατάσταση που επικρατεί εκείνη τη στιγμή.

Θουκυδίδης, Ιστορίαι 3.82.2-3

Ενότητα 6η

Η μουσική εξημερώνει

Μετάφραση.

Η μουσική για όλους τους ανθρώπους είναι ωφέλιμη να την ασκούν, για τους τους Αρκάδες όμως είναι και αναγκαίο. [...] Γιατί μόνο στους Αρκάδες πρώτα τα παιδιά από τη νηπιακή τους ηλικία συνηθίζουν να τραγουδούν σύμφωνα με τους μουσικούς ρυθμούς τους ύμνους και τους παιάνες, με τους οποίους ο καθένας, σύμφωνα με τα πατροπαράδοτά (ήθη και έθιμα), τους τοπικούς ήρωες και τους θεούς υμνεί· μετά από αυτά με μεγάλη άμιλλα παίρνουν μέρος σε κυκλικό χορό κάθε χρόνο στα θέατρα, με τη συνοδεία των αυλητών του Διονύσου [...] Και από τα άλλα μαθήματα δε θεωρούν καθόλου ντροπή να παραδεχτούν ότι δε γνωρίζουν κάτι, αλλά το τραγούδι ούτε μπορούν να το αρνηθούν επειδή υποχρεωτικά όλοι το μαθαίνουν, ούτε, εάν το παραδεχτούν, μπορούν να απαλλαγούν από αυτό επειδή αυτό θεωρείται ντροπή στην κοινωνία τους. [...] Αυτά μου φαίνεται ότι τα θέσπισαν οι παλιοί όχι για να καλλιεργήσουν τη φιληδονία και την επίδειξη πλούτου, αλλά παρατηρώντας το μόχθο του καθενός και με λίγα λόγια την επίπονη και σκληρή ζωής τους, και βλέποντας την αυστηρότητα των ηθών, η οποία τους ακολουθεί εξαιτίας του ψύχους και της σκληρότητας του τόπου στον οποίο ζουν που υπάρχει στο μεγαλύτερο μέρος σε αυτούς τους τόπους.

Πολύβιος, Ιστορία 4.20.4-21.1

Μετάφραση παράλληλου κειμένου

Όταν οι Μυτιληναίοι κυριάρχησαν στη θάλασσα, απείλησαν τους συμμάχους που αποστατούσαν με την ακόλουθη τιμωρία: να μη μαθαίνουν τα παιδιά τους γράμματα και να μη διδάσκονται μουσική, επειδή θεώρησαν ότι αυτή είναι η πιο βαριά από όλες τις τιμωρίες, να ζουν δηλαδή άμουσοι και αμαθείς.

Αιλιανός, Ποικίλη Ιστορία 7.15

Ενότητα 8η

Ένα παράδειγμα σεβασμού προς τους γονείς

Μετάφραση.

Λέγεται πράγματι ότι στη Σικελία (γιατί αν και μοιάζει πιο πολύ με μύθο, αλλά ταιριάζει και σε εσάς όλους τους νεώτερους να το ακούσετε) έγινε ρουάκι φωτιάς από την Αίτνα· αυτό, λοιπόν, λένε ότι έρεε προς την υπόλοιπη χώρα, και μάλιστα και προς κάποια πόλη από αυτές που κατοικούνταν εκεί. (Λέγεται) ότι άλλοι μεν άνθρωποι όρμησαν να ξεφύγουν αναζητώντας τη δική σωτηρία τους, κάποιος όμως από τους νεότερους, βλέποντας τον πατέρα του να είναι γέρος και να μην μπορεί να φύγει, και να παγιδεύεται από τη λάβα, αφού τον πήρε στους ώμους του, τον μετέφερε. Επειδή όμως, νομίζω, του προστέθηκε φορτίο και ο ίδιος εγκαταλείφθηκε (παγιδεύτηκε). Από αυτό το γεγονός αξίζει να παρατηρήσουμε το θείο, ότι δηλ. ευνοεί τους αγαθούς άνδρες. Γιατί, λέγεται ότι κύλησε ολόγυρα και περικύκλωσε το μέρος εκείνο η φωτιά και σώθηκαν μόνο αυτοί, από τους οποίους και η περιοχή ακόμη και σήμερα αποκαλείται «χώρος των ευσεβών»· και ότι όσοι έφυγαν γρήγορα εγκαταλείποντας τους γονείς τους, όλοι ανεξαιρέτως χάθηκαν.

Λυκούργος, Κατά Λεωκράτους 95 – 96

Μετάφραση παράλληλου κειμένου

Όταν οι Έλληνες άφησαν αυτούς (τους Τρώες) να αποχωρήσουν ύστερα από συνθήκη και αφού επέτρεψαν στον καθένα να πάρει μαζί του όσα μπορούσε από τα προσωπικά του πράγματα, όλοι οι άλλοι πήραν ασήμι ή χρυσάφι ή κάποιο άλλο από τα πολύτιμα αντικείμενα· ο Αινείας, όμως, αφού σήκωσε στους ώμους του τον πατέρα του που είχε γεράσει εντελώς, τον μετέφερε έξω. Επειδή θαυμάστηκε γι' αυτή του την πράξη από τους Έλληνες, του δόθηκε το δικαίωμα να διαλέξει και πάλι όποιο από τα πράγματα του σπιτιού του ήθελε. Καθώς αυτός προτίμησε τους θεούς προστάτες της οικογένειάς του, συνέβη να επαινεθεί ακόμη περισσότερο η αρετή του, η οποία επιδοκιμάστηκε και από τους εχθρούς του. Γιατί ο άνθρωπος φάνηκε καθαρά ότι και στους πιο μεγάλους κινδύνους είχε φροντίσει πρωτίστως για το σεβασμό προς τους γονείς και για την ευσέβεια προς τους θεούς.

Διόδωρος Σικελιώτης, Βιβλιοθήκη 7.4.1-4

Ενότητα 9η

Οι νόμοι επισκέπτονται το Σωκράτη στη φυλακή

Μετάφραση.

Αν, ενώ σκοπεύαμε εμείς είτε να δραπετεύσουμε από εδώ, είτε όπως αλλιώς πρέπει να ονομάσουμε αυτό (την πράξη), αφού έρχονταν οι νόμοι και οι δημόσιες αρχές (πολιτεία) να σταθούν μπροστά μας και μας ρωτούσαν: Πες μου, Σωκράτη, τι έχεις στο νου σου να κάνεις; Κάτι άλλο ή με αυτό το έργο (ενέργεια) το οποίο επιχειρείς σκέφτεσαι και τους νόμους εμάς να καταστρέψεις και ολόκληρη την πόλη όσο περνάει από το χέρι σου; Ή σου φαίνεται ότι είναι δυνατό να υπάρχει ακόμη εκείνη η πόλη και να μην έχει καταλυθεί, στην οποία οι δικαστικές αποφάσεις δεν έχουν καθόλου δύναμη αλλά από τους απλούς πολίτες και ακυρώνονται και καταργούνται; Τι θα πούμε, Κρίτων, σ' αυτά και σε άλλα τέτοια; Γιατί πολλά μπορεί κάποιος, κι ειδικά ρήτορας, να πει για να προστατεύσει αυτό το νόμο που κινδυνεύει να χαθεί, ο οποίος (νόμος) ορίζει οι δικαστικές αποφάσεις να είναι έγκυρες. Ή θα πούμε σ' αυτούς ότι «μας αδίκησε η πόλη και δεν έκρινε δίκαια τη δίκη»; Αυτά ή κάτι άλλο θα πούμε;

Πλάτων, Κρίτων 50a-c

Μετάφραση παράλληλου κειμένου

Και ποια είναι η δύναμη των νόμων; Άραγε αν κάποιος από εσάς φωνάξει δυνατά επειδή αδικείται, θα τρέξουν να του παρασταθούν βοηθώντας τον; Όχι γιατί οι νόμοι είναι γραπτά κείμενα και δε θα μπορούσαν να το κάνουν αυτό. Ποια λοιπόν είναι η δύναμή τους; Εσείς (είστε η δύναμή τους) αν τους ενισχύσετε και τους παρέχετε βοηθούς σε αυτόν που τους έχει ανάγκη κάθε φορά. Επομένως οι νόμοι είναι ισχυροί με τη βοήθειά σας και εσείς (είστε ισχυροί) με η βοήθεια των νόμων. Πρέπει λοιπόν να τους βοηθάτε όπως ακριβώς (θα βοηθούσε) κάποιος τον εαυτό του αν αδικούνταν· επίσης (πρέπει) να θεωρείτε τα αδικήματα σε βάρος των νόμων κοινά για όλους, για όποιον λόγο τυχόν συλλαμβάνεται κάποιος· τέλος (δεν πρέπει) να επινοούνται ούτε λειτουργίες ούτε οίκτος ούτε προσωπική επιρροή ούτε κανένα τέχνασμα, χάρη στο οποίο δε θα τιμωρηθεί κάποιος αν παραβεί τους νόμους.

Δημοσθένης, Κατά Μειδίου 224-225

Ενότητα 11^η

Επικίνδυνες συμμαχίες

Μετάφραση.

Αγησίλαε και όλοι οι παρόντες Λακεδαιμόνιοι, εγώ, όταν πολεμούσατε τους Αθηναίους, έγινα φίλος και σύμμαχός σας, και το ναυτικό σας παρέχοντας χρήματα έκανα ισχυρό, και στην ξηρά ο ίδιος πολεμώντας έφιππος μαζί σας και στη θάλασσα κατεδίωκα τους εχθρούς. Και δε θα μπορούσατε να με κατηγορήσετε, όπως ο Τισσαφέρνης, ούτε ότι έκανα ούτε ότι είπα ως τώρα σε εσάς κάτι δόλιο. Ενώ, όμως, σας συμπεριφέρθηκα κατά τέτοιο τρόπο, εσείς τώρα μου συμπεριφέρεστε έτσι, ώστε ούτε φαγητό δεν έχω στη χώρα μου, εκτός αν συλλέξω κάτι από αυτά που αφήνετε πίσω σας, όπως τα θηρία. Και αυτά που μου άφησε ο πατέρας μου και σπίτια ωραία και κήπους γεμάτους από δέντρα και θηρία, με τα οποία χαιρόμουν, όλα αυτά τα βλέπω να είναι άλλα κατεστραμμένα, άλλα κατακαμένα. Αν λοιπόν εγώ δε γνωρίζω μήτε τα όσια μήτε τα δίκαια, εσείς εξηγήστε σε μένα πώς άνδρες που γνωρίζουν να ανταποδίδουν την ευεργεσία προβαίνουν σε αυτές τις πράξεις.

Ξενοφών, Έλληνικά 4.1.32-33

Μετάφραση παράλληλου κειμένου

Φιλία αληθινή και όχι με πλαστό όνομα είναι αδύνατο να υπάρχει δίχως πίστη και βεβαιότητα· ανάμεσα στους φαύλους, που είναι χωρίς πίστη, χωρίς βεβαιότητα και έχουν αντίθετες απόψεις, δεν υπάρχει φιλία, δημιουργούνται κάποιες άλλες επιπλοκές και συνδέσεις που επικρατούν εξαιτίας εξωτερικών αναγκών και απόψεων. Λένε ότι και η αγάπη και το να δέχεσαι κάποιον με χαρά και η φιλία είναι γνωρίσματα μόνο των αξιόλογων ανθρώπων.

Στοβαίος, Ανθολόγιον 2.7.11

Ἡροδότου, Ἱστορίη 2.120> (διασκευή)

**Εἰ ἐν Ἰλίῳ Ἑλένη ἦν, ἀπέδοντο ἄν
αὐτήν τοῖς Ἑλλησιν οἱ Τρῶες, ἐκόντος
γε ἢ ἄκοντος Ἀλεξάνδρου. Οὐ γάρ δὴ
οὕτω γε φρενοβλαβῆς ἦν ὁ Πρίαμος
οὐδέ οἱ ἄλλοι Τρῶες, ὥστε τοῖς
σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις καὶ
τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβούλοντο, ὅπως
Ἀλέξανδρος Ἑλένη συνοικῆ. Εἰ δέ τοι
καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρόνοις ταῦτα
ἐγίγνωσκον, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν
ἄλλων Τρῶων, μάλιστα δέ οἱ αὐτοῦ
υἱεῖς, ὁπότε συμμίσγοιεν τοῖς Ἑλλησιν,
ἀπώλλυντο, Πρίαμος, εἰ καὶ αὐτός
Ἑλένη συνῶκει, ἀπέδωκεν ἄν αὐτήν
Μενελάῳ, ἵνα αὐτός καὶ οἱ ὑπήκοοι
αὐτοῦ ἀπαλλαγεῖεν τῶν παρόντων
κακῶν. Ἄλλ' οὐ γάρ εἶχον Ἑλένην
ἀποδοῦναι οὐδέ λέγουσιν αὐτοῖς τὴν
ἀλήθειαν ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες, ὡς μὲν
ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι, τοῦ
δαιμονίου παρασκευάζοντος ὅπως
πανωλεθρία ἀπολόμενοι καταφανές
τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις ποιήσωσι, ὡς
τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλοι εἰσὶ
καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν.**

**Ὡστε προσήκει τούτους
εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι, οἵτινες
ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων
κινδυνεύσαντες οὕτω τὸν βίον
ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέψαντες περὶ
αὐτῶν τῇ τύχῃ, οὐδ' ἀναμείναντες τὸν
αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι
τὸν κάλλιστον. Καὶ γάρ τοι ἀγήρατοι
μὲν αὐτῶν αἱ μνήμαι, ζηλωταὶ δὲ ὑπὸ
πάντων ἀνθρώπων αἱ τιμαί· οἱ
πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς
θνητοί, ὑμνοῦνται δὲ ὡς ἀθάνατοι διὰ
τὴν ἀρετὴν. Καὶ γάρ τοι θάπτονται
δημοσίᾳ, καὶ ἀγῶνες τίθενται ἐπ'
αὐτοῖς ῥώμης καὶ σοφίας καὶ πλούτου,
ὡς ἀξίους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ
τετελευτηκότας ταῖς αὐταῖς τιμαῖς καὶ
τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι. Ἐγὼ μὲν οὖν
αὐτοὺς καὶ μακαρίζω τοῦ θανάτου καὶ
ζηλῶ, καὶ μόνοις τούτοις ἀνθρώπων
οἶμαι κρεῖττον εἶναι γενέσθαι, οἵτινες,
ἐπειδὴ θνητῶν σωμάτων ἔτυχον,
ἀθάνατον μνήμην διὰ τὴν ἀρετὴν
αὐτῶν κατέλιπον.**

Εἰ δὲ σὺ οἶει ὡς πλείω ἔχων τῶν
ἰδιωτῶν κτήματα ὁ τύραννος διὰ τοῦτο
καὶ πλείω ἀπ' αὐτῶν εὐφραίνεται, οὐδὲ
τοῦτο οὕτως ἔχει, ὡς Σιμωνίδῃ, ἀλλ'
ὥσπερ οἱ ἀθληταὶ οὐχ ὅταν ἰδιωτῶν
γένωνται κρείττονες, τοῦτ' αὐτοὺς
εὐφραίνει, ἀλλ' ὅταν τῶν
ἀνταγωνιστῶν ἥττους, τοῦτ' αὐτοὺς
ἀνιᾷ, οὕτω καὶ ὁ τύραννος οὐχ ὅταν
τῶν ἰδιωτῶν πλείω φαίνεται ἔχων, τότε
εὐφραίνεται, ἀλλ' ὅταν ἐτέρων
τυράννων ἐλάττω ἔχη, τούτῳ λυπεῖται·
τούτους γὰρ ἀνταγωνιστὰς ἠγεῖται
αὐτῷ τοῦ πλούτου εἶναι. Οὐδέ γε
θᾶπτόν τι γίγνεται τῷ τυράννῳ ἢ τῷ
ιδιώτῃ ὧν ἐπιθυμεῖ. Ὁ μὲν γὰρ ιδιώτης
οἰκίας ἢ ἀγροῦ ἢ οἰκέτου ἐπιθυμεῖ, ὁ δὲ
τύραννος ἢ πόλεων ἢ χώρας πολλῆς ἢ
λιμένων ἢ ἀκροπόλεων ἰσχυρῶν [...].
Ἄλλα μέντοι καὶ πένητας ὄψει οὐχ
οὕτως ὀλίγους τῶν ἰδιωτῶν ὡς
πολλοὺς τῶν τυράννων. Οὐ γὰρ τῷ
ἀριθμῷ οὔτε τὰ πολλὰ κρίνεται οὔτε τὰ
ὀλίγα, ἀλλὰ πρὸς τὰς χρήσεις· ὥστε τὰ
μὲν ὑπερβάλλοντα τὰ ἱκανὰ πολλὰ
ἔστι, τὰ δὲ τῶν ἱκανῶν ἐλλείποντα
ὀλίγα. Τῷ οὖν τυράννῳ τὰ
πολλαπλάσια ἥττον ἱκανά ἐστίν εἰς τὰ
ἀναγκαῖα δαπανήματα ἢ τῷ ιδιώτῃ.

Ἄρ' οὖν ἂν ἐξαρκέσειεν ἡμῖν, εἰ τὴν τε πόλιν ἀσφαλῶς οἰκοῖμεν καὶ τὰ περὶ τὸν βίον εὐπορώτεροι γιγνοίμεθα καὶ τὰ τε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμονοοῖμεν καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκιμοῖμεν; Ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγοῦμαι τούτων ὑπαρξάντων τελέως τὴν πόλιν εὐδαιμονήσειν. Ὁ μὲν τοίνυν πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν· καὶ γὰρ πενεστέρους ἐποίησεν, καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἠνάγκασεν καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαβέβληκεν καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς. Ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα, [...] μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς, [...] καθ' ἐκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδώσομεν, [...] ἀδεῶς γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν. Ὀψόμεθα δὲ τὴν πόλιν διπλασίας μὲν ἢ νῦν τὰς προσόδους λαμβάνουσαν, μεστὴν δὲ γιγνομένην ἐμπόρων καὶ ξένων καὶ μετοίκων, ὧν νῦν ἐρήμη κατέστηκεν. Τὸ δὲ μέγιστον· συμμάχους ἔξομεν ἅπαντας ἀνθρώπους, οὐ βεβιασμένους, ἀλλὰ πεπεισμένους.

**Μουσικὴν [....] πᾶσι μὲν ἀνθρώποις
ὄφελος ἀσκεῖν, Ἀρκάσι δὲ καὶ
ἀναγκαῖον. [....] Παρὰ μόνοις γὰρ
Ἀρκάσι πρῶτον μὲν οἱ παῖδες ἐκ νηπίων
ᾄδειν ἐθίζονται κατὰ νόμους τοὺς
ὑμνοὺς καὶ παιᾶνας, οἷς ἕκαστοι κατὰ
τὰ πατρία τοὺς ἐπιχωρίου ἥρωας καὶ
θεοὺς ὑμνοῦσι· μετὰ δὲ ταῦτα [...]
πολλῇ φιλοτιμίᾳ χορεύουσι κατ'
ἐνιαυτὸν τοῖς Διονυσιακοῖς αὐληταῖς ἐν
τοῖς θεάτροις [....]. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων
μαθημάτων ἀρνηθῆναι τι μὴ
γιγνώσκειν οὐδὲν αἰσχρὸν ἡγοῦνται,
τὴν γε μὴν ᾠδὴν οὐτ' ἀρνηθῆναι
δύνανται διὰ τὸ κατ' ἀνάγκην πάντας
μανθάνειν, οὐθ' ὁμολογοῦντες
ἀποτρίβεσθαι διὰ τὸ τῶν αἰσchrῶν παρ'
αὐτοῖς νομιζεσθαι τοῦτο. [...] Ταῦτά τέ
μοι δοκοῦσιν οἱ πάλαι παρεισαγαγεῖν
οὐ τρυφῆς καὶ περιουσίας χάριν, ἀλλὰ
θεωροῦντες μὲν τὴν ἐκάστων
αὐτουργίαν καὶ συλλήβδην τὸ τῶν
βίων ἐπίπονον καὶ σκληρόν,
θεωροῦντες δὲ τὴν τῶν ἠθῶν
αὐστηρίαν, ἣτις αὐτοῖς παρέπεται διὰ
τὴν τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα καὶ
στυγνότητα τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν
τοῖς τόποις ὑπάρχουσαν.**

Λέγεται γοῦν ἐν Σικελία (εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασιν τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι) ἐκ τῆς Αἴτνης ῥύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ρεῖν φασιν ἐπὶ τε τὴν ἄλλην χώραν, καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμηῆσαι πρὸς φυγὴν, τὴν αὐτῶν σωτηρίας ζητοῦντας, ἓνα δὲ τινα τῶν νεωτέρων, ὁρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα καὶ οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον ὑπὸ τοῦ πυρὸς, ἀράμενον φέρειν. Φορτίου δ' οἶμαι προσγενομένου καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. Ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. Λέγεται γὰρ κύκλω τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρυῆναι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χώρον· τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἐγκαταλιπόντας ἅπαντας ἀπολέσθαι.

Εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε εἴτε ἀποδιδράσκειν, εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἐπιστάντες ἔροιντο· Εἶπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῶ ἔχεις ποιεῖν; Ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ ὃ ἐπιχειρεῖς διανοῆ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι καὶ σύμπασαν τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος; Ἦ δοκεῖ σοι οἷόν τε ἔτι ἐκείνην τὴν πόλιν εἶναι καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ἣ ἂν αἱ γενόμεναι δίκαι μηδὲν ἰσχύωσιν ἀλλὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί τε γίνωνται καὶ διαφθείρωνται; Τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα; Πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι, ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου ὃς τὰς δίκας τὰς δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι. Ἦ ἐροῦμεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι «Ἡδίκη γὰρ ἡμᾶς ἡ πόλις καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινεν;» Ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν;

Ὡς Ἀγησίλαε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι, ἐγὼ ὑμῖν, ὅτε τοῖς Ἀθηναίοις ἐπολεμεῖτε, φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην, καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν τὸ ὑμέτερον χρήματα παρέχων ἰσχυρὸν ἐποίουν, ἐν δὲ τῇ γῇ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ἵππου μαχόμενος μεθ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν κατεδίωκον τοὺς πολεμίους. Καὶ διπλοῦν ὥσπερ Τισσαφέρνους οὐδὲν πώποτε μου οὔτε ποιήσαντος οὔτ' εἰπόντος πρὸς ὑμᾶς ἔχοιτ' ἂν κατηγορῆσαι. Τοιοῦτος δὲ γενόμενος νῦν οὕτω διάκειμαι ὑφ' ὑμῶν ὡς οὐδὲ δεῖπνον ἔχω ἐν τῇ ἑμαντοῦ χώρᾳ, εἰ μὴ τι ὧν ἂν ὑμεῖς λίπητε συλλέξομαι, ὥσπερ τὰ θηρία. Ἄ δέ μοι ὁ πατήρ καὶ οἰκήματα καλὰ καὶ παραδείσους καὶ δένδρων καὶ θηρίων μεστοὺς κατέλιπεν, ἐφ' οἷς ἠϋφραινόμην, ταῦτα πάντα ὀρῶ τὰ μὲν κατακεκομμένα, τὰ δὲ κατακεκαυμένα. Εἰ οὖν ἐγὼ μὴ γινώσκω μήτε τὰ ὅσια μήτε τὰ δίκαια, ὑμεῖς δὲ διδάξατέ με ὅπως ταῦτ' ἐστὶν ἀνδρῶν ἐπισταμένων χάριτας ἀποδιδόναι.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Ο Αρριανός γεννήθηκε γύρω στο 95 μ.Χ. στη Νικομήδεια της Βιθυνίας και πέθανε το 180 μ.Χ.
- Σε νεαρή ηλικία παρακολούθησε μαθήματα του στωικού φιλόσοφου Επίκτητου, αλλά και στην Αθήνα μαθήματα ρητορικής και φιλοσοφίας
- Γνωρίστηκε με τον Ρωμαίο αυτοκράτορα Αδριανό, ο οποίος του παραχώρησε τα δικαιώματα του Ρωμαίου πολίτη και το 130 μ.Χ. διορίζεται διοικητής της Καππαδοκίας.
- Αργότερα επανήλθε στην Αθήνα, όπου ανακηρύχθηκε Αθηναίος πολίτης και το 145 μ.Χ. του απονεμήθηκε το αξίωμα του επώνυμου άρχοντα
- Έχοντας ως πρότυπό του τον Ξενοφώντα (ως προς τη μέθοδο, το ύφος και τη γλώσσα), έγραψε πολλά συγγράμματα ιστορικά, φιλοσοφικά, γεωγραφικά και στρατιωτικά
- Τα έργα του χαρακτηρίζονται από παραστατικότητα, συνοπτικότητα, αμεροληψία, αντικειμενικότητα και ακρίβεια
- Το έργο του παραμένει η σημαντικότερη πηγή γνώσης της εκστρατείας του Αλεξάνδρου και θεωρείται εξαιρετικά πολύτιμο
- Ο Αρριανός, εκτός από την ελληνιστική κοινή, μιλούσε και έγραφε και στην αττική διάλεκτο (ήταν ένας από τους αττικιστές της εποχής του)

Έργα του Αρριανού:

- *Αλεξάνδρου Ανάβασις*: διαιρείται σε επτά βιβλία και εξιστορεί την εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου από την αρχή έως το θάνατό του
- *Ινδική*: περιγράφει την ιστορία, τα ήθη και τη γεωγραφία των Ινδών στο πρώτο μέρος, ενώ στο δεύτερο μέρος κάνει περιγραφή του ταξιδιού του μακεδονικού στόλου από τις εκβολές του Ινδού ποταμού ως τις εκβολές του Ευφράτη στον περσικό κόλπο
- *Επικτήτου διατριβαί*: περιλαμβάνει πιστή απόδοση της διδασκαλίας του Επίκτητου
- *Εγχειρίδιον Επικτήτου*: μικρής έκτασης κείμενο, επιτομή του προηγούμενου
- *Περίπλους Ευξείνου Πόντου*: περιέχει μετεωρολογικές, γεωγραφικές και άλλες επιστημονικές παρατηρήσεις, από τις οποίες τις περισσότερες τις έκανε ο ίδιος όταν υπηρετούσε ως διοικητής στην Καππαδοκία
- *Τέχνη Τακτική*: αναφέρεται κυρίως στις μεθόδους στρατιωτικής τακτικής των Ελλήνων και των Ρωμαίων
- *Έκταξις κατ' Αλανών*: περιγράφει τη διάταξη του ρωμαϊκού στρατού κατά την εκστρατεία εναντίον των Αλανών και παρέχει σημαντικές πληροφορίες για τη διαβίωση των Ρωμαίων στρατιωτών